

జూలై 24..విశ్వనరదు గుఱ్ఱం జాషువా 50వ వర్ధంతి సందర్భంగా ప్రత్యేక వ్యాసం

స్వజన

సాహిత్య, సాంస్కృతిక, కళారంగాల వేదిక

www.srujananedu.com

“ప్రతిమల పెండ్లి సేయుటకు వందలు వేలు వ్యయించుగాని దుః/ భితమతుల్యన పేదల ఘోరల శూన్యమల్యన పాత్రలన్/మీదుకు విరల్పది భరత మేదిని ముప్పుది మూడుకోట్ల దే/ వత రెగబడ్డ దేశమన భ్రాగ్విహితల క్షుత్తులారనే” అని ప్రతిష్ఠనించి పీడితులు, దళితుల వక్షాన నిలబడి రచనలు చేసిన ఒక గొప్ప కళాత్మక మేధావి మహాకవి గుర్రం జాషువా. దళితుల కోసం అహర్నితలు కృషిచేసిన వాళ్ళలో మహాత్మా జ్యోతిబాపూలే, డా.బి.ఆర్.అంబేద్కర్, పెరియార్ రామస్వామి తదితరులు ప్రపంచం గర్వించదగిన గొప్ప మేధావులు. వారు దళిత తాత్వికతకు సామాజిక,రాజకీయ సిద్ధాంతాల్ని రూపొందించిన మహానుభావులు. ఆ సిద్ధాంతాల్ని కళాత్మక అభివ్యక్తితో తెలుగులో సాహిత్యంగా అందించిన మహాకవి గుర్రం జాషువా!

దళితుల సమస్యల్ని గుర్తించడం, వాటి పరిష్కారాలను ఆన్వేషించడమే ప్రధానమను కొనే వాళ్ళు ప్రత్యక్షంగా అంబేద్కర్, జ్యోతి బాపూలే వంటి మేధావుల రచనల్నే చదువుకోవచ్చు. అలా కాకుండా ఆ విషయంతో పాటు, ఆనాటి సమాజాన్ని కూడా “రసభరితం” గా అవగాహన చేసుకోవాలనుకున్నప్పుడు కచ్చితంగా జాషువా రచనల్ని చదవాలి. మతం, కులం, వివక్షలు ఏ దేశంలో అయితే ఉంటాయో ఆ దేశంలోను, ఆ కాలంలోనూ గుర్రం జాషువా సాహిత్యం ఒక ప్రశ్నగా కనపడుతూనే ఉంటుంది. అది జాషువా సాహిత్యానికి ఉన్న ప్రాసంగికత. అటువంటి జాషువా ఆధునిక ప్రసిద్ధ తెలుగుకవుల్లో ఒకరు. ఆయన అనలు పేరు “జాషువ” అయినప్పటికీ, ఉచ్చారణా సౌలభ్యం కోసం “జాషువా” అని పిలుస్తుంటారు. ఆయన తన పేరుని “జాషువ” అనే రాసుకున్నాడు.

జీవితం - తల్లిదండ్రుల వారసత్వం గుర్రం వీరయ్య లింగమాంబలకు 1895 సెప్టెంబరు 28వతేదీన ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలోని గుంటూరు జిల్లా వినకొండలో జాషువా జన్మించాడు. ఆయన పుట్టిన తేదీ విషయంలో సాహితీవేత్తల మధ్య భిన్నాభిప్రాయాలున్నాయి. జాషువా అక్టోబరు 28వతేదీన జన్మించారని కొంతమంది, సెప్టెంబరు 28 అని మరికొంతమంది

నిత్యచైతన్యశీలి, విశ్వనరుడు గుర్రం జాషువా

అభిప్రాయపడ్డారు. చర్చి రికార్డులు, ఇతర ఆధారాలతో ఎండ్రెస్ సుధాకర్ జాషువా స్వీయకథ “నాకథ” పై చేసిన పరిశోధనలో జాషువా పుట్టిన నెల అక్టోబరు కాదనీ, సెప్టెంబరు అవుతుందనీ నిర్ణయించాడు.

జాషువా తల్లి మాదిగ కులానికి చెందినామె. ఈ కులస్తుల కంటే కొంచెం అగ్రవర్ణంగా భావించే యాదవ కులానికి చెందినవాడు తండ్రి వీరయ్య. వీరి కులంతో పాటు మతాలు కూడా వేర్వేరు. తల్లి క్రైస్తవులూ, తండ్రి హిందువుడు. విచిత్రమేమిటంటే నాటి మాదిగల కుల కట్టుబాట్లు వల్ల గానీ, పెళ్ళిచేసుకొని వదిలేయకుండా సామాజిక భద్రతకోసం గానీ వీరయ్యను క్రైస్తవ మతాచారాల ప్రకారమే లింగమాంబను వివాహం చేసుకోవాలని కుల పెద్దల పట్టుబట్టారు. లింగమాంబపై గల ప్రేమానుభూతి వల్ల హిందూ సమాజం నుండి బయటపడి, క్రైస్తవడిగా బాప్టిజం పొంది ఆమెను క్రైస్తవచారాల ప్రకారమే వివాహం చేసుకున్నాడు.

సమాజంలో క్రైస్తవమత ప్రభావం జాషువా తండ్రి హిందువైనప్పటికీ, నాటి సమాజం ఆయన్ని కుల బాహ్యుడిగానే పరిగణించింది. భారతదేశంలో అప్పుడప్పుడే విస్తరిస్తున్న క్రైస్తవమతం ముందుగా బ్రాహ్మణ కుటుంబాల వారికే క్రైస్తవులుగా చేసినప్పటికీ తక్కువ కులాలూ భావించే వారినే క్రైస్తవం అత్యధికంగా ఆకర్షించింది. తమని మనుషులుగా గుర్తించి, ప్రేమాభిమానాలతో ఆదరించిందని భాించిన చాలామంది మాల, మాదిగ తదితర కింది కులాలూ పరిగణించబడవాళ్ళుతా క్రైస్తవులుగా మారిపోయారు తొలివాళ్ళలో క్రైస్తవ మత ప్రార్థనలు అత్యధికంగా నివృణాతుల వారి మధ్యే జరిగేవని డా.గుజ్జర్‌మూడి కృపాచారి తన సిద్ధాంత గ్రంథం “తెలుగు సాహిత్యానికి క్రైస్తవగుసేవ” లో వివరించారు.

కింది కులస్తులు, పేదవాళ్ళో అత్యధికంగా క్రైస్తవులుగా మారేవారనడానికి గల కారణాలు ఎమ్మార్‌ఓపాంబ క్షే 1899లో రాసిన %వ్యవస్థిత వంషజన్మస్థాపయ్యైంత శీఘ్రి యిత్రపం శీలూా వల్లీబద్ధవలగూఘిజ్జుప్తిఁతిఁజిఎవసో పేరుతో రాసిన గ్రంథం లో

రాధేయ ‘ ఈ పేరు తెలుగు సాహితీ లోకంలో అందరికీ సుపరిచితమే. కవి, విమర్శకుడు, పురస్కార ప్రదాత, కవిత్యాభిమాని ఇలా ఎన్ని విశేషణాలు వాడినా ఆయన్ను పూర్తిగా అవివ్వరించలేనే చెప్పాలి.ఇప్పుడు రాధేయ మరోసారి వేదిక మీదకు వచ్చాడు. ఉత్తరే లాటిదు తనతో పాటు ఓ దీర్ఘ కవితనూ తెచ్చారు. అదే “సత్యారాధేయమ్”. అందరినీ దుఃఖాక్షరాలలో ముంచి వెళ్ళిపోయిన వారి సతిమణి సత్యాధేవి గురించిన పలవంతితే ఈ కావ్యం.

తెలుగులో స్థుతి కావ్యాలు విరివిగానే వెలువడ్డాయి. మన అనుకున్నవాళ్ళ మరణం మనిషిని కుదిపేస్తుంది. చావు ఎవ్వరికైనా దుఃఖభరితమే. చనిపోయినవారు కుటుంబ సభ్యుల దగ్గర నుంచి మిక్కిలిదాకా అనుబంధాలను ఏర్పరచుకుని ఉంటారు. తనవారి మరణం పుత్రికలో హఠాత్తుగా తూన్యతను ఏర్పరుస్తుంది. ఆ తూన్యాన్ని భరించలేక వారి జ్ఞాపకాలను కన్నీళ్ళతో తడుముకుంటూ కుమిలిపోతుంటారు. కొందరు ఏడ్చి తమ భార్యాని కాస్తలోకాన్న తగ్గించుకుంటారు. మరికొందరు చనిపోయిన వారి పేరుమీద మంచి పనులు చేసి సంత్సర్పి పడతారు.కవులు కాస్త భిన్నమైన వారు కూర్చి వందలకే వారి దుఃఖం కన్నీళ్ళతో ఆగి పోరు. వారి గుండెల్లోంచి పొంగే ప్రతి వేదననూ ఒడిసిపట్టి వాటిని అక్షరాలా్లికి మారుస్తారు. ఇలా రాసిన కవితలే స్థుతి కవితలు. ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే తన వారి మరణం తాలుకు వేదనను అక్షరీకరించి సమాజవందం చెయ్యడమే స్థుతికవిత.ఈ కవితల్లో కన్నీళ్ళుంటాయి, జ్ఞాపకాల దొంతరలుంటాయి, అనుబంధాల గుర్తుంటాయి, అనుభూతుల కలవరింతలుంటాయి, ఆశయాలు కొనసాగింపులూ ఉంటాయి. స్థుతి కవితలు వ్యక్తిగత సంవేదనలే అయినప్పటికీ కవి వాటిని వ్యవస్థాగతం చేస్తాడు. సహృదయుడైన పాఠకుడు కవి దుఃఖంతో సహానుభూతి చెందుతాడు. మనం మనుషులం. ప్రేమకు ఓదార్పుకూ కరిగిపోతాం. దూరమైన వారిని వదిలి నిర్దుతంగా ముందుకు సాగలేం. భౌతికంగా వారిని ఖననా దహనమా చేసినప్పటికీ గుండె గోడకు వారి జ్ఞాపకాలను వేదాడదీసుకుంటాం.

జీవిత వరకు ఒకరికొకరకు తెలిసుంటామని ప్రమాణం చేసుకున్న భార్యభర్తలలో ఏ ఒక్కరు దూరప్రేమా మరొకరు తీవ్ర దుఃఖానగరంలో మునిగిపోక తప్పదు. ఎంతగానో ప్రేమించిన భార్య మరణం తెలుగునాట అనేక కావ్యాలను రాయించింది. వాటినే సతీ స్థుతి కావ్యాలని వ్యవహరిస్తున్నారు. విశ్వక్సే “త్రితతి”, దుహ్వారి రామిరెడ్డి ‘భగ్న పూదరుం” మొదలైనవి భార్య జ్ఞాపకాలతో నిండిన స్థుతి కావ్యాలు. వచనకవితా ప్రక్రియలోనూ సతీ స్థుతులతో కవితలర్పినవారు

మరింత వివరంగా కనిపిస్తున్నాయి. ఆంధ్ర ప్రాంతంలో తీవ్రమైన కరువు కాలకాల్లో ప్రజలు జీవిస్తున్నారు. మాదిగ, మాలలు మరింత దయనీయమైన స్థితిలో ఉన్నారు. ఈ పరిస్థితుల్లో బకింగ్లామ్ కాల్య నిర్మాణాన్ని ఒంగోలు క్రైస్తవ మిషనరీ కాంట్రాక్ట్ చేపట్టింది. ఆ పనులు చేయడానికి వారికి అవకాశం కల్పించి ఆకలి తీర్చడంతో పాటు మానవత్వంతో ఆదరించింది. ఈ ప్రభావాలన్నింటి వల్లా1878 జూలై 3 తారీఖున 2,222 మంది ఒకరోజు క్రైస్తవులుగా బాప్టిజం పొందారని ఆ గ్రంథంలో ఎమ్మార్‌ఓపాంబ క్షే పేర్కొన్నారు.

జాషువా స్వీయకథా కావ్యం “నా కథ” స్వీయకథ “నాకథ”లో జాషువా తన జీవిత ఘట్టాలను “నాకథ” పేరుతో మూడు భాగాలుగా ఛందోబద్ధపద్యాల్లో వర్ణించుకున్నప్పటికీ, దాస్తాక కావ్యంగా తీర్చిదిద్దారు. ఆయన జీవించిన కాలంలోనే ఆ మూడు భాగాలు వరుసగా1950, 1962, 1966 సంవత్సరాల్లో ప్రచురితమయ్యాయి. జాషువా రాసుకున్న ‘నాకథ’ను పరిశీలిస్తే ఆయన బాల్యమంతా కుల వివక్షకు గురైనట్లు తెలుస్తుంది. విద్యార్థి జీవితం కూడా అస్వస్థ్యంగానే కొనసాగినట్లు, చదువుకంటే ప్రకృతితో మమేకమై పశుపక్ష్యాదులతో ఆడి పాదాలనే కుతూహలం తనకు ఎక్కువగా ఉన్నట్లు ఆయనే వర్ణించుకున్నాడు. జాషువా తన బాల్య స్నేహితులతో ఆడి పాదాలనే కుతూహలంతో పశుపుల్లి కాదుదానికి కూడా ఏదొకనెపంతో వెళ్ళి ఆడుకొనేవాడని ఈ పద్యం వల్ల స్పష్టమవుతుంది. తనని మరచినా, తాను వినకొండను మరిచిపోలేనని “నాకథ” తొలి పద్యంలోనే చెప్పుకున్న కవి, నేటికీ ఇంకా ఆ కుల ప్రభావం కొనసాగుతూ మాల, మాదిగలను అంటరానివాళ్ళుగానే చూస్తున్నా, వాళ్ళు అలాగే దయనీయంగా జీవిస్తున్నారో నాటికి నేటికీ మార్పు లేమైనా ఒచ్చాయో, లేదో అనే వేదన కొన్నాళ్ళ తర్వాత రాసుకున్న కింది పద్యంలో కనిపిస్తుంది.

“మాదిగ, మాలలని మ రా్యద కాస్తదమలేని యభీదలతో సంతోషించ బలుకు దీనులు పేదలు సుఖమున్నవారో? వినకొండపూరి” (జాషువ, నాకథ - ప్రథమ భాగం) వినకొండలోని మిషన్ పాఠశాలలో జాషువా ప్రాథమిక విద్యను పూర్తిచేశాడు. 1906-1909 మధ్యకాలంలో జాషువా ఉన్నత విద్యను అభ్యసించాడు. తర్వాత బాపట్లలోని ఆమెరికన్ బాప్టిస్టు మిషన్ హయ్యర్ గ్రేడు డీవరు బ్రెనింగు పాఠశాల్లో ఉపాధ్యాయశిక్షణ పొందాడు. ఆ తర్వాత ఉధయభాషాప్రవీణుడై బడిపంతులుగా ఉద్యోగం చేశాడు. నాటి సమాజంలో క్రైస్తవమతభోధనలు వేగవంతంగా జరుగుతున్నక్రమంలో వాళ్ళ యాజమాన్యంలోనే అనేకపాఠశాలలు నిర్వహణ కూడా జరిగేది. ఆ పాఠశాల్లో హిందూమతగ్రంథాలు లేదా ఆ సాహిత్యాన్ని ఎవరూ చదవకూడదనే నిబంధనలు కూడా ఉండేవి. ఆ పాఠశాల్లో ఉద్యోగం చేస్తున్న జాషువా హిందూమత ప్రభావ సాహిత్యాన్ని చదువుతున్నాడని తెలిసింది. జాషువా ప్రణయకలాపాలు చేస్తున్నాడనే నెపంపెట్టి యాజమాన్యం ఆ బడిపంతులు ఉద్యోగం నుండి తొలగించిందని ఆయన కుమార్తె “మానాన్నగారు” గ్రంథంలో పేర్కొన్నారు.

ఆ తర్వాత ఆయన బతకడం కోసం రకరకాల ఉద్యోగాలు చేయాలి వచ్చింది. మూకీ సినిమాలకు వ్యాఖ్యాతగా పనిచేశాడు. యాజమాన్యం ఇస్తానన్న ఊతం కూడా ఇవ్వకపోవడంతో ఆ ఉద్యోగాన్ని వూసేసి, రాజమండ్రిలోనే బడిపంతులు ఉద్యోగంలో చేరాడు. ఆ సందర్భంలో తోచేదీ వేంకటసుబ్బారావుతో పరిచయం ఏర్పడ్డం, ఆ పరిచయంతోనే రాజమండ్రిలోని చింతామణి నాటకమండలి యజమాని సత్యవోలు గున్నేతర్‌రావుని కలుసుకున్నాడు జాషువా. జాషువారోని సాహిత్యాభిలాషను, ప్రతిభను గమనించిన గున్నేతర్‌రావు తన నాటకమండలిలో రచయితగా చేర్చుకున్నారు.జాషువా రాజమండ్రిలో 1916 నుండి 1919 వరకు ఉన్న కాలంలో ‘శ్రీరుక్మిణీవేరిణయం’ నాటకం రాసినా, తర్వాత గుంటూరు వెళ్ళిపోయి లూథరన్ డీవరే బ్రెస్లింగ్ పాఠశాల్లో తెలుగు పండితునిగా ఉద్యోగంలో చేరాడు. అప్పుడు మళ్ళీ ఆ నాటకానికి మెరుగులు దిద్ది ముద్రణవేసినట్లు జాషువా రాసుకున్నాడు. ఆ విధంగా పుట్టిపెరిగిన వినకొండ దగ్గర్లోని గుంటూరుతో మళ్ళీ వచ్చినా తన ఉద్యోగాన్నేవణలో తిరిగిన ప్రాంతాలు, పరిచయాలు ఆయన జీవితంలో కొత్త అలోచనలను కలిగించగలిగాయని “నాకథ”లో వర్ణించుకున్నాడు.పద్యం అంటే జాషువాకి ఎంతో అభిమానం. ఛందోబద్ధంగా రాయగలగడమే నిజమైన కవిత్వం అని నమ్మిన కవి.

జాషువ రచనలు : జాషువా రచనలలో పద్యకావ్యాలు, నాటకాలు, నవలలు, పద్యఖండికలుగా విభజించుకునే అవకాశం ఉంది. స్వస్వకథ-అనాథ (1930-31), పిరదొసి (1932), గట్టిలం (1941, 1946), కాండిశీకుడు (1943), మంటాజుమహిలు (1944), ఖండకావ్యం-1 (1945), ఖండకావ్యం-2 (1945), ఖండకావ్యం-3 (1945), నేతాజీ, చిన్నానాయకుడు(1948), బాపూజీ (1948), స్వయంచరం (1950) ఖండకావ్యం-4 (1952), ఖండకావ్యం-5 (1953), రాష్ట్రహుజ (1953), కొత్తలోకం (1957), ఖండకావ్యం-6 (1962), నాకథ మూడుభాగాలు (1950, 1962, 1966), ముసాఫరులు (1963), శ్రీస్తుచరిత్ర (1963), ఖండకావ్యం-7 (1966),

రాధేయ ‘ ఈ పేరు తెలుగు సాహితీ లోకంలో అందరికీ సుపరిచితమే. కవి, విమర్శకుడు, పురస్కార ప్రదాత, కవిత్యాభిమాని ఇలా ఎన్ని విశేషణాలు వాడినా ఆయన్ను పూర్తిగా అవివ్వరించలేనే చెప్పాలి.ఇప్పుడు రాధేయ మరోసారి వేదిక మీదకు వచ్చాడు. ఉత్తరే లాటిదు తనతో పాటు ఓ దీర్ఘ కవితనూ తెచ్చారు. అదే “సత్యారాధేయమ్”. అందరినీ దుఃఖాక్షరాలలో ముంచి వెళ్ళిపోయిన వారి సతిమణి సత్యాధేవి గురించిన పలవంతితే ఈ కావ్యం.

తెలుగులో స్థుతి కావ్యాలు విరివిగానే వెలువడ్డాయి. మన అనుకున్నవాళ్ళ మరణం మనిషిని కుదిపేస్తుంది. చావు ఎవ్వరికైనా దుఃఖభరితమే. చనిపోయినవారు కుటుంబ సభ్యుల దగ్గర నుంచి మిక్కిలిదాకా అనుబంధాలను ఏర్పరచుకుని ఉంటారు. తనవారి మరణం పుత్రికలో హఠాత్తుగా తూన్యతను ఏర్పరుస్తుంది. ఆ తూన్యాన్ని భరించలేక వారి జ్ఞాపకాలను కన్నీళ్ళతో తడుముకుంటూ కుమిలిపోతుంటారు. కొందరు ఏడ్చి తమ భార్యాని కాస్తలోకాన్న తగ్గించుకుంటారు. మరికొందరు చనిపోయిన వారి పేరుమీద మంచి పనులు చేసి సంత్సర్పి పడతారు.కవులు కాస్త భిన్నమైన వారు కూర్చి వందలకే వారి దుఃఖం కన్నీళ్ళతో ఆగి పోరు. వారి గుండెల్లోంచి పొంగే ప్రతి వేదననూ ఒడిసిపట్టి వాటిని అక్షరాలా్లికి మారుస్తారు. ఇలా రాసిన కవితలే స్థుతి కవితలు. ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే తన వారి మరణం తాలుకు వేదనను అక్షరీకరించి సమాజవందం చెయ్యడమే స్థుతికవిత.ఈ కవితల్లో కన్నీళ్ళుంటాయి, జ్ఞాపకాల దొంతరలుంటాయి, అనుబంధాల గుర్తుంటాయి, అనుభూతుల కలవరింతలుంటాయి, ఆశయాలు కొనసాగింపులూ ఉంటాయి. స్థుతి కవితలు వ్యక్తిగత సంవేదనలే అయినప్పటికీ కవి వాటిని వ్యవస్థాగతం చేస్తాడు. సహృదయుడైన పాఠకుడు కవి దుఃఖంతో సహానుభూతి చెందుతాడు. మనం మనుషులం. ప్రేమకు ఓదార్పుకూ కరిగిపోతాం. దూరమైన వారిని వదిలి నిర్దుతంగా ముందుకు సాగలేం. భౌతికంగా వారిని ఖననా దహనమా చేసినప్పటికీ గుండె గోడకు వారి జ్ఞాపకాలను వేదాడదీసుకుంటాం.

జీవిత వరకు ఒకరికొకరకు తెలిసుంటామని ప్రమాణం చేసుకున్న భార్యభర్తలలో ఏ ఒక్కరు దూరప్రేమా మరొకరు తీవ్ర దుఃఖానగరంలో మునిగిపోక తప్పదు. ఎంతగానో ప్రేమించిన భార్య మరణం తెలుగునాట అనేక కావ్యాలను రాయించింది. వాటినే సతీ స్థుతి కావ్యాలని వ్యవహరిస్తున్నారు. విశ్వక్సే “త్రితతి”, దుహ్వారి రామిరెడ్డి ‘భగ్న పూదరుం” మొదలైనవి భార్య జ్ఞాపకాలతో నిండిన స్థుతి కావ్యాలు. వచనకవితా ప్రక్రియలోనూ సతీ స్థుతులతో కవితలర్పినవారు

కోకొల్లులు.సతీస్థుతిలో దీర్ఘకవితల్ని సైతం ప్రకటించిన వారు కూడా కొందరున్నారు. కుందుర్తి హంస ఎగిరిపోయింది, కె.బాలకృష్ణారెడ్డి-సువర్ణ లేని నేను మీదలరైనవి భార్య స్థుతిలో వెలువడతాయి. ఆ కవితోనే ఇప్పుడు రాధేయ “సత్యా రాధేయమ్” నిలిచింది. ఈ కవిత 20 భాగాలుగా సాగింది. కవి మన ముందు కార్కూని తన స్వరాన్ని నిలిపిస్తున్నట్లు ఉంటుంది. కవిత చదువుతూ చదువుతూ పోతే మన కళ్ళముందు వారి జీవితం 20 రీళ్ళ సినిమాగా కనిపిస్తుంది. భార్యు వియోగ దుఃఖాన్ని పొరలు పొరలుగా పేర్చుకుంటూ అద్వైత స్థితిలో కార్కూండిపోయిన అసామాన్య యోగిలా రాధేయ దర్శనమిస్తాడు. ఒక కథగా

మనకు తన వ్యధను వినిపిస్తూ పట్టు పోగు లాంటి ఆమె బతుకు నేతలో తెగిపోయిన మైనార్టీ,తన మనసులో చైలరేగిన తుఫాను కలవరపాటునూ కళ్ళకుకట్టేస్తాడు. ఇక పోగు అతుకువడదని తెలిసినా, తీరం దాటని తుఫానులో ఒంటరిగా ఎదురుచూస్తున్నాడు. “ ఇది సత్యా రాధేయను కథ /బతుకు నేతలో తెగిపోయి/ అతుకు పడన/పట్టు పోగు కథ/కవిత్య కలల తీరంలో/ చెలరేగిన తుఫాను కథ/కలనేత జీవన సాహచర్యంలో/ పావుకోళ్ళ కన్నీటి తేల్చు/ కల్లోల మేఘం రాల్చిన/ కదలి ప్రకంపనం “

మొదటి భాగంలో గొప్పకవితగా కనిపించే రాధేయ రెండవ భాగం నుంచి మామూలు మనిషిమైతాడు. శైలి శిల్పాలను ప్రకృకు పెట్టి తన జీవితాన్ని కవిత్యంగా మార్చేశాడు. జీవితం కానిది జీవితంలోంచి రానిది

నాగార్జునసాగర్ (1966). ఇవన్నీ ప్రధానంగా ఛందోబద్ధ పద్యాలతో కూడిన ఖండకావ్యాలు. ఆయన రాసిన నాటకాల్లో రుక్మిణీ కల్యాణం (1923), చిదానంద ప్రభాతం (1921), ధ్రువవిజయం (1925), వీరాబాయి (1947), తెరవాటు (1946) ప్రచురితం కాగా, హిమధామార్భర పరిణయం (1914-1916), కన్యకా పరమేశ్వరి (1914 -16), మదాలస (1919), దావీదుచరిత్ర (1920) మొదలైన రచనలు చేశాడు. “స్వప్నకథ-అనాథ (1930-31” లను విశాలాంధ్రవారు స్వప్నకథను ఒక అశ్వాసంగాను, రెండవ అశ్వాసం అనాథగాను ప్రచురించారు. తల్లిదండ్రులను పోగొట్టుకున్న ఒక పేద రెడ్డి కూతురు కథ ఈ కావ్యంలో వర్ణించాడు కవి. ఈమెను సాలెడ్డీ పెంచుతుంది. లోకంలో అనేక కష్టనష్టాలకు గురై విషాదంతో స్వల్పానికి చేరుకుంటుంది. అస్పృశ్యత, దారిద్ర్యాల వల్ల ఒక మాతృత వీధులపాలైన కథ అనాథ. పిరదొసి (1932).

పిరదొసి కావ్యం జాషువాని సాహితీలోకం గుర్తింపేట్లు చేసేందని విమర్శకులు అభిప్రాయపడ్డారు గజనీమహమ్మదు భారతదేశంపై 18 సార్లు దండయాత్రలు చేశాడని చరిత్రకారులు కూడా చెప్పుంటారు. (గజనీమహమ్మదు నవంబరు 2, 971లో పుట్టి, ఏప్రిల్30, 1030 న మరణించాడు. ఇప్పుడు ఇరాన్, ఆఫ్ఘనిస్తాన్ అని పిలుస్తున్న ప్రాంతాల్లో గజనీ అన నగరం ఉంది. గజనీమహ్మద్ కి అరబిక్, సంస్కృతం వచ్చు.) ఆ దండయాత్రలను విజయయాత్రలుగా వర్ణిస్తూ తమ రాజవంశీయుల చరిత్రను రాయమని గజనీమహమ్మదు, ప్రసిద్ధపాఠశిక కవి పిరదొసిని అడుగుతాడు. ఒక్కొక్కపద్యానికి ఒక్కొక్క బంగారు నాణాలు ఇస్తానని నమ్మబలుకుతాడు.రాజ్యను అనుసరించి పిరదొసి ముప్పుదియేర్పు శ్రమించి మంచిమంచి శిల్పాలతో ‘షానామ’ కావ్యాన్ని 60వేల పద్యాలతో పూర్తిచేస్తాడు. దాన్ని చదివిన రాజు, ఆస్తానంలోని పండితుల సూచనలకు ప్రభావితుడై బంగారు నాణాలకు బదులు వెండినాణాలిస్తాడు. రాజు ఆడిన మాట తప్పినందుకు పిరదొసి ఆ వెండినాణాలను తిరస్కరిస్తూ లేఖ రాస్తాడు. అది చదివి రాజు ఉగ్రదౌతాడు. పిరదొసిని పట్టి చంపమని అజ్జిస్తాడు. అది తెలిసిన కవి రాజ్యం వదిలి పారిపోతాడు. తనజీవితంలో ఇంక సంతోషమనేదే లేదని భావిస్తాడు. మార్గ మధ్యలో అనేక కష్టనష్టాలకు గురవుతాడు. కొన్నాళ్ళ తర్వాత మనీదుపై పిరదొసి రాసిన పద్యాన్ని రాజు చదువుతాడు. తన తప్ప తెలుసుకున్న రాజు చివరికి మళ్ళీ బంగారు నాణాలను పిరదొసి ఇంటికి పంపిస్తాడు. కానీ, కవి కూతురు వాటిని తీసుకోదు. ఎన్నాళ్ళో బతకాల్సిన తన తండ్రిని చంపిన బంగారం తనకొద్దని తిరస్కరిస్తుంది. ఈ కావ్యం పిరదొసి వేదనతో జాషువా వేదనను పోల్చవచ్చునని విమర్శకులు భావిస్తున్నారు. కవి- కవిత్వం రాసేటప్పుడు ఎలాంటి వేదనకు గురౌతుంటాడనే విషయాలను వ్యర్థంగా వర్ణించారు.

కావ్యకావ్యప్రవీణులను ఎన్నింటినో ఈ కావ్యంలో గ్రహించేవీలుంది. ఈ కావ్యంలో అజీమత్పాలు వంటి పద్యాలన్నీ ఉన్నాయి. గజనీమహ్మదు నోటితో కవిగొప్పతనాన్ని జాషువా ఇలా వర్ణించాడు. “కవని కన్నతల్లి గర్భంబు దస్యంబు కృత్రిని జేందుడు దు మృతుడు గాడు పెరుగు దోట కూర విఖ్యాత పురుషులు కవని వృత్తజీవిగా దలంతు. (పిరదొసి- జాషువా) పిరదొసి తన శ్రమసంతా ధారపోసి కావ్యం రాస్తే, అది తననే తినేసే బెబ్బులిలా మారిందంటా మనీదుపై ఒక పద్యాన్ని రాసినట్లు జాషువా వర్ణించిన పద్యం పిరదొసి కావ్యవ్యూధాయాన్ని అంతటిని వివరించేలా తుడకు.” (పిరదొసి- జాషువా) “ ముత్తములకిక్క%యేటైన సముద్రమునను బెక్కుమఱాలు మున్నలు వేసినాదని భాగ్యహీనుడ ముత్తము వడయనయితి పనధిదీ నను ద్రుంగగోరు విచ్చినది తుడకు.” (పిరదొసి- జాషువా)

పిరదొసి కావ్యం జాషువా స్వజనశీలతనీ, పాండిత్యాన్ని సహృదయతనూ ముప్పేటలా అవివృంపించగలిగే ఉత్తమకావ్యం. జాషువా రాసిన రచనలన్నింటిలోనే తనజీవితంతో ముడిపడిన అనేకసంఘటలు ముడిపడిఉన్నాయనడం సమంజసంగా ఉంటుంది. ఆయన పద్యాల్ని చదువుతున్న పాఠకులకు, వింటున్న ప్రేక్షకులకు ఆ పద్యాల్లో తీయని లాభ ఏదో వ్యూధాయాన్ని మెలిపెడుతుంది. ఆపారమైన భావుకతతో పాటు అంతర్దీనంగా కవి జీవనవేదనేదో పలుకుతుంది.

- డాక్ట వేంకటేశ్వరరావు

పెన్నాసరాలు 2

దివ్య వెలుగలాంటి చమురల తడియే మూలం తెలుసుకో! ఎడద నిప్పుల మడులలోనే పూలమొక్కలు పెంచుకో!

నిన్ను నీవే తెలుసుకుంటే లోకమంతా బోధపడును! మొదలు దొరకపోయినా సరి కొనయి దొరికిన చిక్కు విడును!

మూలస్తంభాలన్ని పుచ్చెను నమ్ముకాలూ నీరసించెను! స్వామ్యమెన్నుల ఎవరిచైనా అటవికమే తాండవించెను!

వేటతెల్లిన పక్షివచ్చుదూ గూడు గూర్చిన చింతలే! పక్షి క్షేమం గూర్చి తలచే గూడుకూ వలపంతలే!

ప్రతి పోరా నేల విడిచిన సామగానే ముగియచున్నది! గాలి వాటపు జ్వాలలేమో బూడిగానే రాలుచున్నది!

ఎన్ని రకమల కాంతలో ఇట అన్ని చూపుల దారుల! నిశికి కూడా ఎన్ని వన్నెలో అన్ని దివ్యల బారుల!

పెన్నా శివరామకృష్ణ 94404 37200

కథల పాకీ

ఇప్పుడైతే సంకరజాతి జెళ్ళి ఆవులు వచ్చి పాలు కావలసినన్ని అందుబాటుకు వచ్చాయి. ఒకానొకనాడు పాలిచ్చి ఆరుకొప్పిని ఎనుములే(బెల్లెలు)! పల్లెల్లో ఆ ఎనుములకు ప్రజలకూ అవివాభావ సంబంధం. దానిని వివరిస్తూ కథలను ఆహ్వానిస్తున్నాం. మొదటి బహుమతి: 3,000/- రెండో బహుమతి: 2,000/- మూడో బహుమతి :1,000/- కథలు చేరాల్సిన చివరి తేదీ: 30.08.2021 కథల్ని 9440073636 అనే నంబరుకు వాట్సాప్ యాప్ ద్వారాకానీ, sadalalalechidambarareddy@g mail.com కు మెయిల్ కానీ చేయవచ్చు. “తపస్ సాహిత్య వేదిక” టీచర్స్ కాపి. హిందూపత్రం 515 211.

పాతూరి మాణిక్యమ్మ స్మారక జాతీయస్థాయి సాహిత్య పురస్కారం-2021

శ్రీమతి పాతూరి మాణిక్యమ్మ స్మారక సాహిత్య పురస్కారం-2021 కోసం వచన కవితా సంపుటలను ఆహ్వానిస్తున్నాము. 2020 సంవత్సరంలో ప్రచురించబడిన వచన కవితా సంపుటలను ఆహ్వానిస్తున్నాము. ఈ పోటీకి పంపవలెను.ఎంపిక బాస ఉత్తమ కవితా సంపుటికి 5000 రూ. నగదు బహుమతి అందించబడును.పరిశీలన నిమిత్తం రెండు కవితా సంపుటలను సెప్టెంబర్ 15,2021 లేగా ఈ క్రింది చిరునామాకి పంపవలెను. డా.పాతూరి అన్నపూర్ణ, 1156/28-1, ప్రశాంతి నగర్, నవలాపట గార్డెన్స్, నెల్లూరు-524002, సెల్:9490230939,9701401173

పక్షాన్నే చేద్దామా ? “

ఉమ్మడిశెట్టి అవార్డు గ్రహీతలందరికీ తన ఇంటిలోనే అతిథ్యమివ్వడం రాధేయ అలవాటు. కాదు కాదు అది సత్యాధేవి కోరిక. అవార్డు గ్రహీతలందరిల్లో తమ కుటుంబ సభ్యులుగానే ఆ రంపతులు భావించారు. ఆమె స్వయంగా పండి కవులందరికీ పద్ధించేవారు. ఈనాడు తెలుగు నేల మీద రారాజులుగా వెలుగుతున్న కవులంతా ఆమె చేతి అన్నం తిన్నవాళ్ళే అంటే అతిశయోక్తి లేదు-